

Socialøkonomisk virksomhed og udvikling af lokalområder

Indhold

- Socialøkonomisk virksomhed, hvad er det?
- Socialøkonomi - statistik og tal
- Internationalt fokus på socialøkonomi
- Case eksempler fra Danmark og udlandet - med fokus på socialøkonomis bidrag til udvikling af lokalområder
- Sociale Entreprenører i Danmark

Hvad er en socialøkonomisk virksomhed?

Hvad er socialt iværksætteri?

- Socialt iværksætteri er iværksætteri, der løser sociale og samfundsmæssige udfordringer på nye og innovative måder.
- I modsætning til den traditionelle iværksætter, der primært ønsker at skabe overskud, er den sociale iværksætter primært drevet af ønsket om at skabe social forandring og social værdi og impact.
- I stedet for at gøre profit til missionen, sigter sociale iværksættere efter at gøre deres mission rentabel.

EU-Kommissionen – Socialøkonomisk virksomhed

”En aktør i den sociale økonomi.”

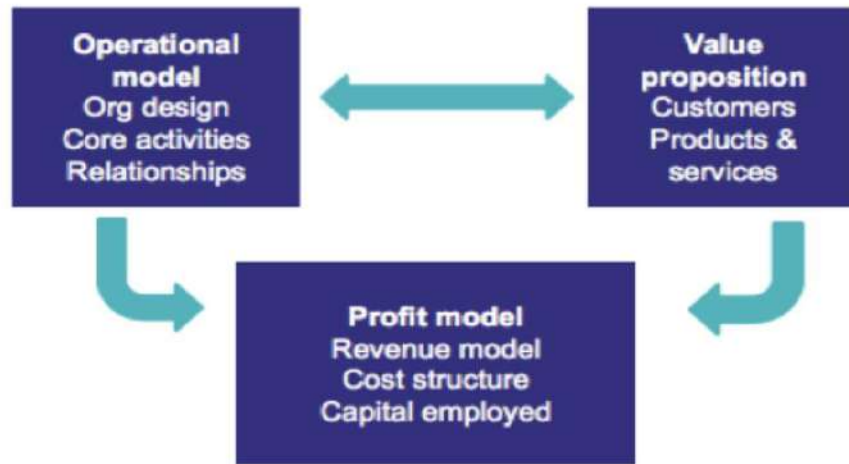
- *Dens hovedmål er at skabe en social effekt frem for at generere profit til sine ejere eller aktionærer.*
- *Den opererer ved at tilbyde varer og tjenester på markedet på en entreprenant og innovativ måde og bruger hovedparten af sit overskud til at opnå sociale mål.*
- *Den drives på en åben og ansvarlig måde og inddrager især medarbejdere, forbrugere og interessenter, som påvirkes af dens kommercielle aktiviteter”*

Ikke en enkelt juridisk form – men omfatter f.eks.:

Sociale kooperativer, private selskaber uden aktieudbytte, gensidige selskaber, nonprofit-organisationer, frivillige organisationer, velgørende organisationer eller fonde.

Corporate business model

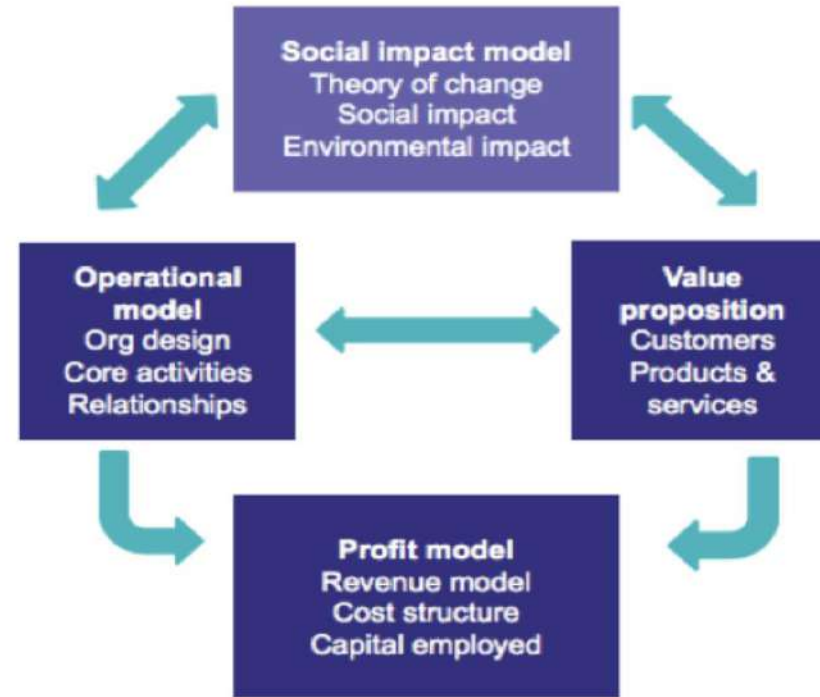
Creates profit for business owners. Driven by cost-benefit considerations and the need to acquire and defend.

Decisions based on profits
Beslutninger vedr. virksomheden er baseret på profit.

Social enterprise model

Creates value outside the business, rather than capturing value internally. Driven by social impact.

Decisions based on impact and profits
Beslutninger vedr. virksomheden er baseret på impact og profit.

VERDENSMÅL

for bæredygtig udvikling

”Lov om Registreret Socialøkonomisk Virksomhed”

Siden januar 2015 har virksomheder kunnet registre sig som Registreret Socialøkonomisk Virksomhed.

Har givet socialøkonomiske virksomhederne en identitet.

Socialøkonomiske virksomheder skal opfylde nedenstående 5 krav for at blive registreret:

1. Socialt formål
2. Virksomhed skal være erhvervsdrivende
3. Uafhængig af det offentlige
4. Inddragende og ansvarlig ledelse
5. Geninvestering af overskud

People and Planet First

Social Enterprise World Forum

Verificerede virksomheder globalt: 1000

Verificerede virksomheder i Danmark: 8

Formål: Eksisterer for at løse et socialt og/eller miljømæssigt problem.

Drift: Prioriterer formål, mennesker og planet frem for profit i drift og i strategiske beslutninger.

Omsætning: Har en selv bærende indtægtsmodel.

Brug af overskud: Geninvesterer størstedelen af et eventuelt overskud til dets formål.

Struktur: Vælger juridiske strukturer og finansiering, der beskytter og fastholder formålet på lang sigt.

Fordele: globalt netværk, synlighed, adgang til salgskanaler, adgang til kompetenceopbygning, billigere serviceydelser

Verified

**Social
Enterprise**

Socialøkonomi statistik og tal

Den sociale økonomi i tal i Europa

- 4,3 millioner organisationer i den sociale økonomi i EU
- 10% af alle virksomheder i EU
- 11.5 million ansatte
- 6.2% af arbejdsstyrken i EU er ansat i den sociale økonomi
- Ud over lønnede ansatte, mobiliserer det socialøkonomiske felt frivillige svarende til 5,5 millioner fuldtidsstillinger

- Ingen statistik for socialøkonomiske virksomheder i Danmark
Der er ca. 500 socialøkonomiske virksomheder i Danmark
Hovedparten er placeret i større byer, men der findes også flere socialøkonomiske virksomheder i landdistrikterne.

DENMARK

OECD Global Action on Promoting Social and Solidarity Economy Ecosystems

OECD

Insights from social and solidarity economy - august 2024

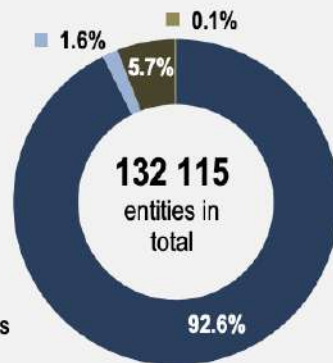
Dansk faktaark

Størstedelen af organisationerne i den sociale og solidariske økonomi i Danmark (89,8%) er små med mindre end 10 medarbejdere.

Number of SSE entities (2021)

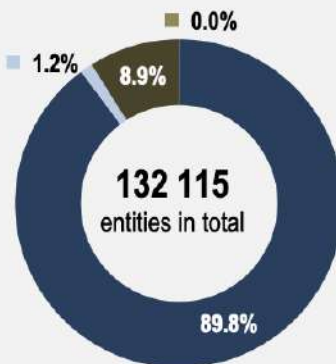
SSE ENTITIES

- Associations
- Cooperatives and mutual societies
- Not-for-profit foundations
- Other legal forms (incl. Limited liability companies, partnerships and joint stock companies)

Breakdown of SSE entities by size of employment (2021)

- 0 person employed
- 1-9 persons employed
- 10-249 persons employed
- 250 or more persons employed

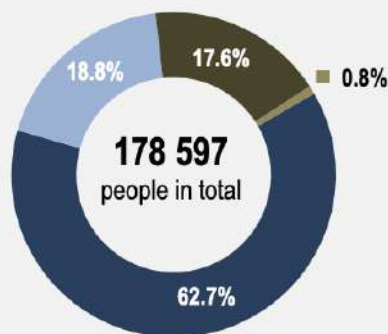

Note: 43 SSE entities have 250 or more persons employed.

Employment in the SSE (headcounts, 2021)

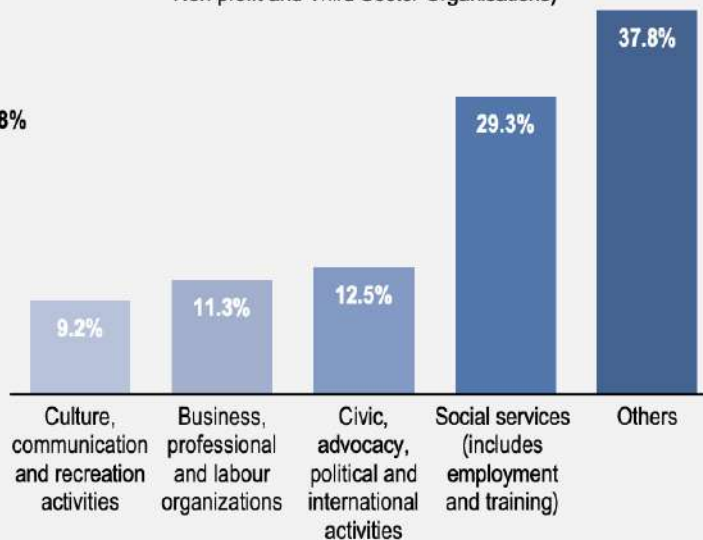
EMPLOYMENT

- Associations
- Cooperatives and mutual societies
- Not-for-profit foundations
- Other legal forms (incl. Limited liability companies, partnerships and joint stock companies)

Sectoral employment in the SSE (headcounts, 2021)

(Main broad sections of ICNP/TSO - International Classification of Non-profit and Third Sector Organisations)

- Spørgeundersøgelse med 84 spørgsmål
- Svar fra 56 socialøkonomiske virksomheder

Facts om danske socialøkonomiske virksomhederne:

ESEMDK virksomhederne viser en **høj grad af social og miljømæssig bevidsthed** i deres forretningsdrift. 96,4% af de deltagende svarer således, at de anser social impact for meget vigtig eller vigtig for deres strategiske forretningsbeslutninger.

ESEMDK virksomhederne **sætter værdier som inklusion og diversitet højt**. 76,8% af de adspurgte virksomheder har mennesker med forskellige typer af handicap ansat. 71,4% har ansat mennesker med forskellig etnisk baggrund og 46,4% har mennesker med migrantbaggrund ansat.

Blandt ESEMDK virksomhederne **henvender 80,4% af organisationerne sig til specifikke målgrupper** i deres arbejde, såsom **personer med handicap eller ledige**, mens 55,4% svarer, at deres sociale **formål er generelt samfundsgavnligt** og kommer alle til gode.

I ESEMDK virksomhederne er den gennemsnitlige **andel af kvinder** i arbejdsstyrken 60,3%, i bestyrelsen er den på 50,4% og i ledelsesteamet 61,6% og 50,4% blandt stifterne af organisationen.

The State of Social Enterprise: A Review of Global Data 2013–2023

- Der anslås at være 10 millioner socialøkonomiske virksomheder på verdensplan
- De genererer omkring 2 billioner dollars i indtægter årligt
- De skaber næsten 200 millioner job
- Halvdelen af virksomhederne drives af kvinder

https://www3.weforum.org/docs/WEF_The_State_of_Social_Enterprise_2024.pdf

In collaboration with Bertelsmann Foundation

The State of Social Enterprise: A Review of Global Data 2013–2023

INSIGHT REPORT
APRIL 2024

Internationalt fokus
på socialøkonomi

Internationale udspil

- **December 2021:** EU-Kommissionen lancerer Social Economy Action Plan
- **Juni 2022:** ILO "Resolution concerning decent work and the social and solidarity economy"
- **Juni 2022:** OECD "Recommendation on Social and Solidarity Economy and Social Innovation"
- **November 2022:** EU-Kommissionen "Transition Pathway for Proximity and Social Economy"
- **April 2023:** UN "Promoting the Social and Solidarity Economy for Sustainable Development" – **Oktober 2024:** Opfølgingsrapport: "Promoting the social and solidarity economy for sustainable development".
- **Juni 2023:** EU-Kommissionen "Council Recommendation on developing social economy framework conditions"
- **27. november 2023:** Rådshenstillingen vedtages endeligt af Rådet for den Europæiske Union (Rådet)
- **August 2024:** African Union (AU) Ten-year Social and Solidarity Economy (SSE) Strategy and Implementation Plan

Socialøkonomiske virksomheder Eksempler

Glad Fonden

<https://www.gladfonden.dk>

- En af de største socialøkonomiske virksomheder i Danmark
- TV Glad startede i 1999 som verdens første lokal-tv-station drevet af mennesker med handicap
- Fondens hovedformål er at fremme inklusion, ytringsfrihed og meningsfuld beskæftigelse for mennesker med kognitive handicap.
- 300 medarbejdere – omsætning 80 millioner
- Afdelinger i Esbjerg, Ringsted, Aabenraa, **Lintrup** og København
- Driver virksomhed inden for - teater, mad, design, medier, facility service og en zoologisk have
- Driver en treårig uddannelse designet til målgruppen og en toårig erhvervsrettet fleksibel uddannelse (100 studerende om året) støttet af regeringen

The –able

<https://www.theable.dk>

- Grundlagt i 2022
- Enkeltmandsvirksomhed – en af de mindstet SØV i DK
- Sælger håndlavede produkter fremstillet af mennesker fra konfliktområder, f.eks. Afghanistan, Palæstina, Ukraine, Sudan og flere...
- Produkterne er både socialt og miljømæssigt bæredygtige.
- Betaler producenter på forhånd.
- Firmagaver til medarbejdere, f.eks. til jul

Skovsgård Hotel

<https://skovsgaardhotel.dk>

1992 - andels ejet socialøkonomisk virksomhed
fokus på beskæftigelse af udsatte og at bidrage til liv og aktivitet i
lokalsamfundet

Beskæftiger 20 mennesker på særlige vilkår, er værksted for elever på Skovsgård
Attrup STU og samarbejder med "Jobcenter Jammerbugt".

Hotel - 13 værelser, lokaleudlejning, Landsbyhjørnet

Restaurant, mange forskellige menuer, selskaber, catering..

Koncerter og andre arrangementer, arrangerer udenlandsrejser, ..

Fonden Vimby

<https://vimby.dk>

Socialøkonomisk virksomhed, der arbejder med at skabe meningsfulde arbejdsfællesskaber med plads til alle. Del af Andelssamfundet i Hjortshøj.

Bageriet – brød, kager og andre produkter

De fire istider - produktionen af økologisk italiensk is (april-oktober)

Den Vilde Plantebiks - eksklusivt udvalg af danske planter til den vilde have

Fikseværkstedet – reparation af støvsugere, møbler, lamper, motorsave, vækkeure mm.

Genbyggeren – salg af smukt, finurligt og sirligt kunsthåndværk lavet af lokale kunstnere.

Høkeren – salg af brød, is, færdigretter (egenproduktion) og økologiske kolonialvarer - **minicafé**

Håndarbejdsværkstedet - kreativt værksted med symaskiner og et stort udvalg af genbrugsmaterialer.

Landsbyens Genbrugs – salg af tøj, legetøj, køkkentøj mm.

Petersborg udlejning – udlejning af lokaler

De fleste initiativer er drevet af frivillige, men der er også et pænt slag specielt fra bageri, høkeren og Plantebiksen

Andelsselskabet FredensborgFordi a.m.b.a.

<https://fredensborgfordi.dk>

Ejes af mere end 900 andelshavere

Overtog **byens boghandel** d. 1. januar 2020 og har drevet den siden da

Personale, bestyrelse er frivillige

Arrangerer BOGbobler, forfatteraftener og forfattersigneringer i boghandlen.

En del af overskuddet fra boghandlen går til at støtte by- og handelslivet i

Fredensborg

Andelshaver får 10% i rabat i boghandlen.

FREDENSBORGFORDI amba

Vi tager medansvar for byen

Isle of Gigha Heritage Trust (Skotland)

- 160 indbyggere – fællesejet ø – købt i 2002 (13.4/km²)
- Socialøkonomisk organisation driver lokal udvikling
- Aktiviteter:
 - boliger, landbrug, turisme
 - energi (vindmøller) 3 brugte Vestas møller
 - service og infrastruktur
- Overskud fra vindmøller geninvesteres i lokalsamfundet (£190.000 på et år)
- Har vendt affolkning til vækst 80 -> 160
- Vinder af Social Enterprise of the Year 2024

IGHT fungerer som en **paraplyorganisation for en række aktiviteter og virksomheder**, der tilsammen udgør et lokalt økosystem:

- **Boliger** – ejer og driver ca. 30 boliger
- **Landbrug** – ejer flere gårde
- **Turisme** – hotel, café, camping og oplevelser
- **Natur og kultur** – drift af parker og kulturarv
- **Vedvarende energi** – vindmøller ("Three Dancing Ladies")
- **Lokal service** – butik, faciliteter og infrastruktur –Aktiviteterne er organiseret i datterselskaber, som genererer indtægter til lokalsamfundet.

Eksempel på at den socialøkonomiske virksomhedsmodel kan skabe hele lokale økonomier og sikre udvikling i selv meget små lokalsamfund.

Valle dei Cavalieri (Succiso, Emilia-Romagna) Italien

<https://www.valledeicavalieri.it>

I den lille bjerglandsby **Succiso** (ca. 60–100 indbyggere) har lokale borgere etableret kooperativet *Valle dei Cavalieri*, som i dag fungerer som et helt **lokalt økonomisk økosystem**.

Kooperativet driver/forbinder flere forskellige aktiviteter på tværs af brancher:

Turisme – hotel, restaurant og guidede naturoplevelser

Landbrug og fødevarer – lokal produktion af ost, kød og specialiteter

Transport og service – lokale transportløsninger og praktiske services (indkøb, vask, levering)

Velfærd – plejehjem og sociale tilbud til ældre

Håndværk og drift – vedligehold af bygninger og lokal infrastruktur

Alt er organiseret i ét kooperativ, ejet af lokale borgere, hvor overskuddet geninvesteres i landsbyen.

Aktiviteterne står ikke alene, men er tæt integrerede:

- Turister spiser lokale fødevarer → støtter landbruget

- Landbruget leverer til restauranten → skaber lokal værdikæde

- Indtægter fra turisme finansierer sociale tilbud

- Kooperativet løser også kommunale opgaver lokalt, drift af plejehjem, transport til ældre

Fungerer som en **mini-økonomi i landsbyen**, hvor flere funktioner hænger sammen.

Gloucester Services

<https://gloucesterservices.com>

Problem: Motorvej skaber ikke værdi til lokalsamfundet

Løsning: Et banebrydende partnerskab mellem lokalsamfund og en motorvejs-serviceoperatør. Fokus på lokaljobskabelse og bæredygtige løsninger og materialer

Forretningsmodel: Motorvejs-serviceoperatør giver i 20 år 3% af omsætningen til at skabe lokale arbejdspladser og støtte lokale sociale initiativer. Donationer sker gennem Gloucestershire Gateway Trust.

Samarbejde med 130 lokale producenter, der sælger deres produkter i Gloucester Services Farmershop.

Impact: Skabt 400 lokale arbejdspladser. Fra 2017-2037 – bliver ca . 400.000 pund årligt doneret til lokalsamfundsorganisationer.

Community Land Trust (CLT)

Almennyttig, lokalt forankret organisation, der ejer jord for at sikre permanent prisbillige boliger og fællesarealer.

Ved at adskille ejerskabet af jorden (som CLT ejer) fra bygningen (som beboeren ejer), holdes boligpriserne lave, da købere kun betaler for huset, ikke grunden.

Aftalt gensalgsværdi: Når boligen sælges, sker det til en pris, der er tilgængelig for lav- og middelindkomstgrupper, hvilket forhindrer spekulation.

Langtidslejemål: Beboere lejer jorden af CLT'en, ofte på en 99-årig, fornybar kontrakt.

Demokratisk styring: Bestyrelsen er typisk sammensat af en blanding af beboere, lokalsamfundet og offentlige repræsentanter.

Fællesskabsfokus: CLTs kan udover boliger også drive fælleshaver, landbrug eller erhvervslokaler.

CLT'er fungerer som langsigtede "forvaltere" af området, hvilket sikrer, at investeringer i billige boliger gavner flere generationer.

Skotlands Community Wealth Building-lov

<https://www.parliament.scot/bills-and-laws/bills/s6/community-wealth-building-scotland-bill>

- Skal sikre, at velstand skabes, cirkulerer og bliver i lokalsamfundene, frem for at blive trukket ud af dem.
- Loven, der er den første af sin art i verden
- Vedtaget i februar 2026 af det skotske parlament. Forventes at træde i kraft i foråret 2026 .

Loven fokuserer på at bruge institutioners og offentlige aktørers økonomiske magt til at styrke lokale virksomheder, job, investeringer og ejerskab – f.eks. ved at:

- styrke lokale leverandører gennem offentlige indkøb,
- fremme medarbejder- og fællesejede virksomheder,
- støtte socialøkonomiske virksomheder og kooperativer,
- fastholde finansiering og investeringer i lokalsamfundene,
- åbne op for lokal ejerskab af jord og ejendom.

- Landsdækkende forening for alle med interesse i socialt iværksætteri.
- Stiftet i 2010 – (Master i Social Entreprenørskab, RUC)
- 100-130 medlemmer
- 5 frivillige (1.500 frivillige timer)
- 3 ansatte (30-50 lønnede timer om måneden)
- 1-2 praktikanter
- Kontor i Aarhus

- Nyhedsformidling – hjemmeside, Nyhedsbrev sociale medier
- Arrangementer – seminarer, temaarrangementer..
- Projekter – EU, Nordisk Ministerråd
- Støtte og vejledning til sociale iværksættere
- Dataindsamling – ESEM rapport
- SEWF Verificering af socialøkonomiske virksomheder

<https://socialeentreprenorer.dk>

www.socialeentreprenorer.dk

**Sociale Entreprenører i Danmark
(SED)**

FO-Byen

Frederiksgade 78C

8000 Aarhus

Denmark

www.socialeentreprenorer.dk

Per Bach

Email.

per@socialeentreprenorer.dk

Tel. +45 40 11 86 40

Facebook: <http://facebook.com/socialeentreprenorer>

LinkedIn: <https://www.linkedin.com/company>

YouTube:

https://www.youtube.com/channel/UCX5uk83ZfpcKiojJROAQw5g?view_as=subscriber

